

Εφημερίδες και Θέρισσον

Η δυναμική εξέγερση των Κρητών ιδνικιστών στο Θέρισσον δεν υπάχει να παρακολουθείται εύνοιειδητα και με θερμόν ενθουσιασμό από τόν «Χρόνον», που είχε γράψει τό επίσημον αθηναϊκόν δημοσιογραφικόν όργανον της Κρητικής Έπαναστάσεως. Έτσι, στό φύλλον της 14ης Μαρτίου 1905 δημοσιεύθηκαν οι φωτογραφίες τού Έλευθερίου Βενιζέλου, αρχηγού τού επαναστατικού κινήματος. Παλωεώργηλ, αρχηγού τού Κρητικού Κόμματος τών «Ανεξαρτήτων», και στην Κρητική Κυβέρνηση. Στην πρώτη σελίδα τού «Χρόνου» της 16ης Μαρτίου δημοσιεύθηκε έγγραφον τού πρόεδρου της Συντακτικής Συνελεύσεως τών Κρητών Ι. Κ. Σφακιανόκη, άπευθυνόμενον στόν Άρμαστή πρίγκιπα Γεώργιον. Τό έγγραφον, πού είχε συνοδευσει τό πρώτον Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας, ήταν γεμάτο σεβασμόν, αλλά και άποφασιστικότητα και ζητούσε την έπίλυση τών ένδικών έκκρεμοτήτων της Κρήτης, πρώτο από τό όποιο ήταν και ζηνε ή Ένωσις...

Είς την ίδια εφημερίδα της 17ης Μαρτίου διαβάζουμε: «Αποστella τού «Χρόνου» είς Κρήτην - Έπανελθόντες εκ Χανίων τού άρχιουκτικού μας κ. Άριστοειδή Ν. Κυριακού, όστις έμελέτησε τά αίτια της εξέγερσεως τών Κρητών, άνεχώρησε σήμερα είς Χανιά

ό διευθυντής τού «Χρόνου» κ. Στέφανος Γρανιάσας όπως παρακολούθησε εκ τού πλησίον την έπιδεινωσίσην από χείρας Κρητικόν υπέθετον. Από αύριον ιδιαίτερα έκτενη τη λειψοφίματα. Στόν «Χρόνον» της 13ης Μαρτίου δημοσιεύεται τετράστυχη εικόνα με τό κείμενον: «Τό έν Θέρισσον στρατόπειρον έπαναστατών, κατά την στιγμήν της κηρύξεως της Ένώσεως».

Άλλά τό Θέρισσον δέν υποστειρήθηκε έκθεμα από όλες τις έλληνικές εφημερίδες: Ένώ ό «Χρόνος» έπαιρνε τέτοια ένθουσιώδη βέσι στό πλευρόν τού αγωνιζόμενου γιά την Ένωσι με την Έλλάδα κρητικού λαού, ή «Ακρόπολις» έπαιρνε βέσι σαφώς έναντίον τού κινήματος!... Ο διευθυντής της Βλάσης Γαβριηλίδης, μετέθε αυτοπροσώπως στην Κρήτη και έδημοσίευσε στην «Ακρόπολιν» βίσεις και άπόψεις έντονα έχθρικές πρós τόν Βενιζέλον και φιλικές πρós τόν άρμαστήν της Κρήτης πρίγκιπα Γεώργιον... Ο «Χρόνος» δέν άφησε τό πράγμα άναπάντητον. Καί στό φύλλον τού της 23ης Μαρτίου 1905, ή «Ακρόπολις» έλαβε την μαχητική του άπάντησιν: «Είς τό χείρισσον φύλλον της «Ακρόπολις» δημοσιεύθη μακρά εκ Χανίων έπιστολή τού διευθυντού αυτής κ. Β. Γαβριηλίδου, μεταβάνας είς Κρήτην, όπως πολέμησε τό κίνημα τών πατριωτών τού Θέρισσου». Ο Γαβριηλίδης είχε έπιτεθή βίβια έναντίον τού Έλευθερίου Βενιζέλου! Ο «Χρόνος» ανέλαβε με θάρρος και ένθουσιασμόν την υπεράσπισιν του... Καί, με την εύκαιρία, γιά να άποδείξη πόσον ό άντάρτης αυτός δικηγόρος, με τά γυαλάκια, τίς μπότιες και τό βραχιόκιον», ήταν πάντα προσηλωμένος στην ίδέα της Ένώσεως της γενετήρας του Κρήτης με τη μητέρα Έλλάδα, έδημοσίευσε έπιστολή του με ήμερομηνία 2 Μαρτίου 1902. Σ' αυτήν την έπιστολή του πρós τόν πρωθυπουργόν Ζαΐμη, ό Βενιζέλος έτόνιζε με θάρρος άδίστακτον και άδέκαστη άποφασιστικότητα, ότι «ή μόνη δικαία λύσις τού κρητικού ζητήματος είναι ή Ένωσις».

Άλλά, ή άδικη και καθαρή άντεχνική άντίδρασι έναντίον τού ένδικού κινήματος της Κρήτης, έκτός από τό σοδρή υπέρσπισι, ένγώρισε και τη σατιρική έπιτεκτικότητα τού «Χρόνου». Έτσι, στό φύλλον της 27ης Μαρτίου 1905, δημοσιεύθηκε μία έξαιρετικά έπιτεχνήμενη γελοιογραφία τού συμβούλου επί τών Έσωτερικών Κρίαρη, «έτοιμαζόμενον να έκστρατεύη κατά τών επαναστατών τού Θέρισσου»...

Είς τόν «Χρόνον» της 9ης Άπριλίου δημοσιεύεται ένθουσιώδης έμπροσμίον άρθρον τού διευθυντού τού, κάτω άπό ή λέξι «Κρήτη», γραμμένη με γιγατιαίνον, μισστόλες και φύλλα δάφνης και με την έλληρική σημαία γιά φόντο. Τό άρθρον, πού πλασιώνει την εικόνα τού Βασιλέως Γεωργίου, έχει ως έξής: «Από τών υπερήφανών και άπατήτων Λευκών Όρνων της Κρήτης, όπου τό αϊγλήεν και φω-

τούδον θέρισσον και όκόσον έροντώσεως και ένσπλος πάλιν άντήχησεν ή ύπέρ της Ένώσεως ζητωκραυγή, μέχρι της ταπεινής καλύψεως τού άπελευθερωμένου ζήρον Κρητός, χαρά σήμερα και άγαλλιάσις. Τά όστά τών λευκοθύμων παλληκαριών της Κρήτης, τών πεσόντων κατά τούς μακρούς ύπέρ της άνεξαρτησίας άγώνας της νήσου, άγαλλιώσι σήμερα και τά φυτά, τά ποτισθέντα με τό αίμα τών αγωνιστών Κρητών, βλαστάνουσιν σήμερα τό μυριμόνον άνθος της έλευθερίας, την όποιαν επί αιώνας άνειροπόλησεν ή θαλασσοβρεκτος και αίματοβαφής νήσος. Τιμή και δόξα είς τούς κειοιμημένους αγωνιστάς! Τιμή και δόξα είς τούς πατριώτας τού Θέρισσου, τούς πρωτογούρας τού μεγάλου γεγονότος της προχθείς. Τιμή και δόξα είς τόν φιλότιμον και πατριώτην και ήρωϊκόν λαόν της Κρήτης, τόν οπειύσαντα από προχθείς να κηρύξη και έπιστήμης την πολιτικήν μετά της μητρός Έλλάδος ένιασιν του και να χαριείση τόν Βασιλέα Γεώργιον τόν Α'. Τιμή και δόξα είς τούς καλούς πατριώτας, τούς Κρήτας βουλευτάς, οι όποιοι σήμερα τιθέμενοι ήλιν βεζιάν αυτών επί τού Έρου Εύζγγελίου, θα θρονιοφώνησούν τόν όρκον τού Έλληνας βουλευτού».

Άμέσως μετά τό άρθρον, δημοσιεύονται άπεσπάσματα είδίσεων από βουλευτικές έφημερίδες, πού καταφέρονται όλες έναντίον τού κρητικού κινήματος. Η «Βέστερνα Πόστα» δημοσιεύει άρθρον τού Σερφωφ, πού άνάμεισα στό άλλο, γράφει: «Αί Δυνάμεις δέν πρέπει να χρονοτριβώι είς την λήψιν αύστέρων κατά τών επαναστατών τού Θέρισσου μέτρον. Είς τούς πατριώτας τούτους, οι όποιοι ζητούν την ένωσιν της Κρήτης με την Έλλάδα, άς άπαντήσουν τό εύρωπαϊκά όπλα δι' ενός μυρινέκρου όχι...». Ο «Εσπερινός Ταχυόδρομος» της Σόφιας, πού μετροπαθείς, συμβουλεύει τούς επαναστάτας «να καταθέσουν τά όπλα και να επαναλάβωσι τά ειρηνικά τών έργα».

Άλλά και οι αθηναϊκές εφημερίδες γράφουν άνόλογα. Τό «Εμπρός», γιά να άπογραυείση της επαναστάτας δημοσίευσε σε κύριον άρθρον: «Η εύρωπαϊκή διπλωματία δέν ήλθε είσέτι ό χρόνος καθ' όν θα κανονίση την πολιτικήν της συμφώνως πρós τά αϊζητήματα τών λαών. Η δέ στάσις τών έν Χανίοις πρξέζων, άνακοινούντων την πρηνόσημνην έτι της συνέδρισεως είς τούς βουλευτάς ήν δριστική και άμετάκλητην άπόφασιν τών Δυνάμεων όπως καταστείλωσι πρσαν επαναστατικόν άπόπειρον πρós μεταβολήν τού καθεστώτος, καθιστά μάταιον πρσαν έλπίδα, άνωφελή και άκαρπον πρσαν ένέργειαν».

Και ό «Χρόνος», γιά να σατιρήσει και τις αθηναϊκές εφημερίδες, πού, εύθυγραμμισμένως με τις βουλιγικές, κτυπήσε την Ένωσι και τούς πρωτεργάτας της Σφακιανόκη και Βενιζέλον, δημοσιεύει άπεσπάσματα από άρθρα της «Εστίας» - πού τη θαρτίζει... «Μίρκα!» - της «Ακροπόλις» - πού την άναγράφει... «Ακροπόλις» - και τού «Σκίπτε» πού τό άποκαλεί... «Πλιάντρο!»

Ήταν άγριος και άδίστακτος άγωνιστής ο «Χρόνος». Καί ή όλονηρητική του ύπερταρξίς είς τού άρχηγού τού Θέρισσου, έπιδρασεύθηκα δικά χρόνια άργότερα - με φυλάκιση τού Κωστή Χαιροπούλου από τόν Έλευσέριον Βενιζέλον...

ΧΡΟΝΟΣ

ΖΗΤΩ Η ΕΝΩΣΙΣ, ΖΗΤΩ ΤΟ ΘΕΡΙΣΣΟΝ ΖΗΤΩΙΚΡΗΤΕΣΒΟΥΛΕΥΤΑΙ,ΖΗΤΩΙΚΡΗΤΙΚΟΣΛΑΟΣ

Η πρώτη σελίς τού «Χρόνου» της 9ης Άπριλίου 1905 με ένθουσιώδες άρθρον ύπερ της Ένώσεως και άπεσπάσματα βουλγαρικών και ελληνικών εφημερίδων έναντίον αυτής.

Η ΜΗΔΙΚΑ... ΕΠΙΤΗ... (Small text columns, likely a translation or commentary on the main article.)

ΚΑΣΣΙΑΝΗ

ΚΑΣΣΙΑΝΗ... (Small text columns, likely a translation or commentary on the main article.)

Η επανάστασις τού Θέρισσου είχε την αίεια κατάληξι της τρία χρόνια άργότερα: Τόν Μάη τού 1908 άπεχώρησαν από την Κρήτη τά στρατεύματα τών Μεγάλων Δυνάμεων. Άλλά ή πειλοπόδουτη Ένωσις έγινε μόνον με τά την αίειαν έκβασιν τών Βαλκανικών πολέμων 1912-13: Έτσι, στό άρθρον 4 της Συνθήκης τού Λονδίνου - 30 Μαΐου 1913 - άνεγράφεται ρητώς ότι ό σουλτανικός παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του επί της Κρήτης. Τόν Νοέμβριον τού 1913 έτακτοποιήθη και τυπικά τό ζήτημα και την 1η Δεκεμβρίου ήρσαν στην Κρήτη ό Βασιλέως Κωνσταντίνος, οι πρίγκιπες και ό πρωθυπουργός Έλευθέριος Βενιζέλος, πού τούς δεχτήκανε πλήθους κόσμου άλλωφρονούντος από ένθουσιασμόν! Τέτε, άνίμιοι-περήφανη άπάνω στό φρούριον τών Χανίων ή γολανόλευκη - πού είχε δανειζητή τό χρώμα - τά της από τά κώματα και τούς άφρούς τού Κρητικού Πελάγου!

Η Κρήτη ώρίστηκε έδρα Γενικής Διοικήσεως - σάν άναφαίρετον τμήμα τού ελληνικού κορμού. «Επειτα από την Συνθήκη της Λωζάνης - 1923 - και την δι' αυτής έπιδηλθίσαν ανταλλαγών τών πληθυσμών, όλοι οι Τούρκοι πού είχανε άπομεινεί στό νησί, άνεχώρησαν κλαίγοντες - γιάτι έν τώ μεταξύ τό άγρια μίση είχανε έκλείψει και όλοι ζούσανε άδελφικά κάτω από τη δικαία Έλληνική Διοίκηση».

Αυτή είναι ή ιστορία της Ένώσεως της Κρήτης με την Έλλάδα, πού την άρχισε ή Έπανάστασις στο Θέρισσον με δημοσιογραφική της Έπαλι τών «Χρόνον»...

Χρ. Κ. Χαιρόπουλος